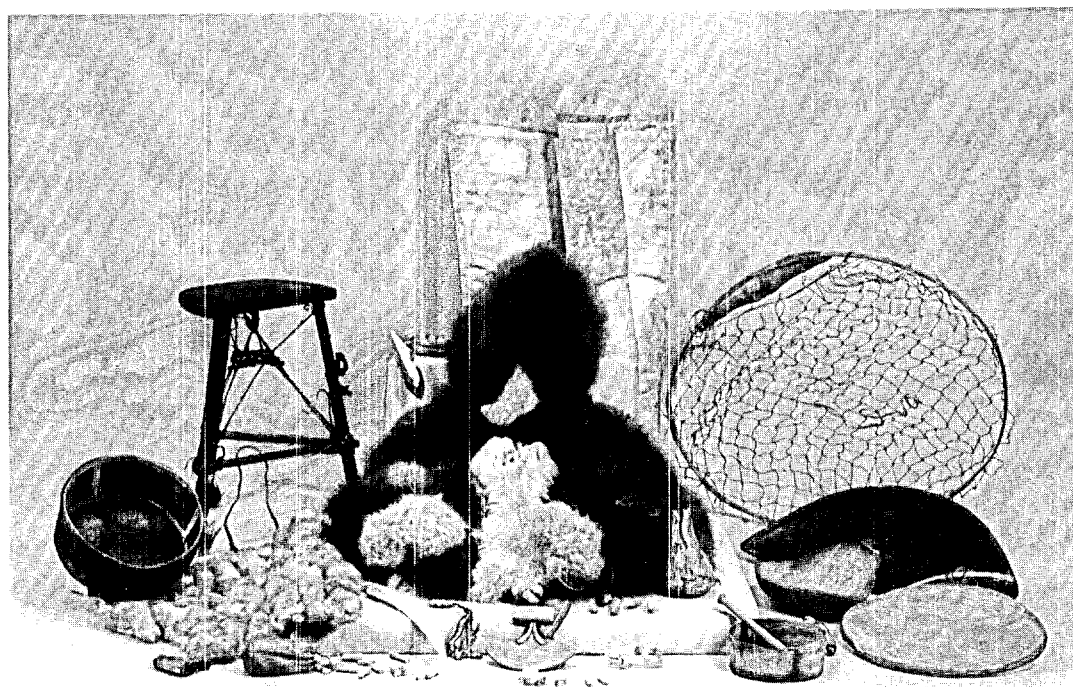

Nye overførsler fra Nationalmuseet til Grønland

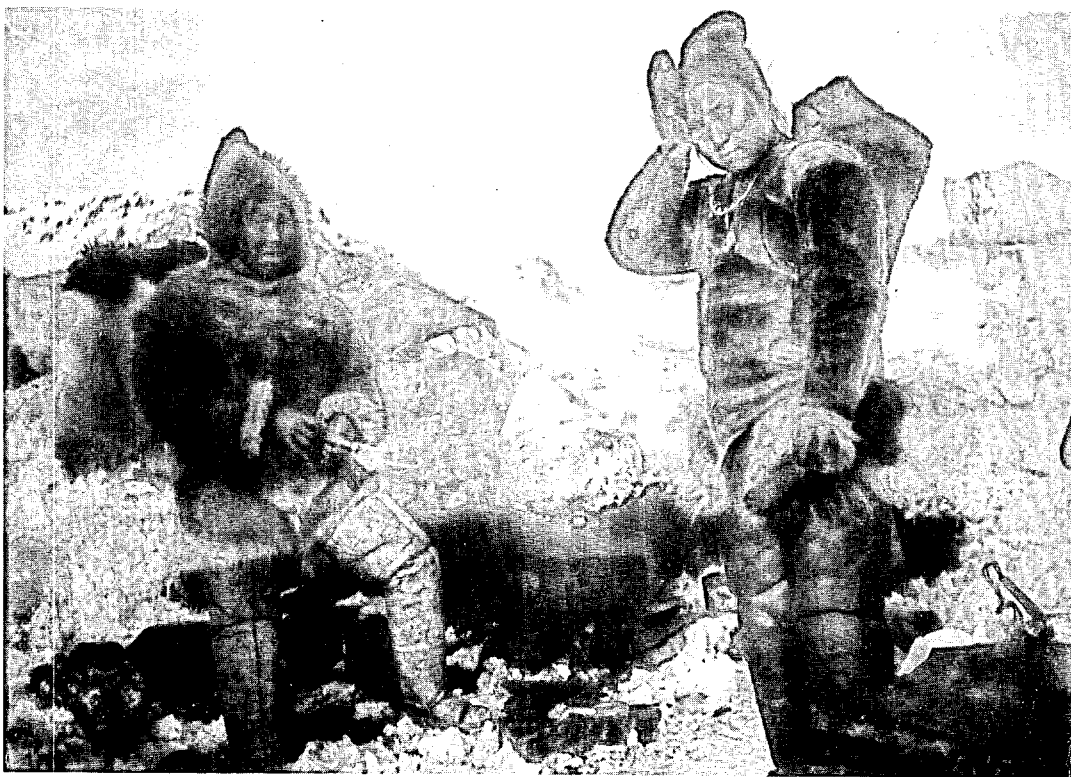
Af Helge Schultz-Lorentzen

Nogle af de polareskimoiske genstande, der overføres til Grønland.

Kulturministeren godkendte i efteråret 1989, efter indstilling fra Udvalget for det dansk-grønlandske museumssamarbejde, at der kunne overføres en samling polareskimoiske genstande fra Nationalmuseet til Kalaallit Nunaata Katersugaasivia/Grønlands Landsmuseum.

Det bliver således anden gang, der overføres en større samling museums-genstande inden for rammerne af den dansk-grønlandske samarbejdsaftale, der trådte i kraft 1. januar 1984. Egentlig er det tredje gang, idet overdragelsen af »Aron Billedsamlingen«, 204 akvarel-

Aleqasina og hendes stedmor Aasivak fra Saunders Island.
Foto: Den danske litterære Grønlandsekspedition 1902-04.

ler, til Grønlands Hjemmestyre allerede i 1982 – altså inden aftalen blev indgået – må regnes for den første overførsel.

Den næste overførsel fandt sted i 1986 og omhandlede ca. 750 etnografiske genstande fra Østgrønland, som var indsamlet i perioden 1883-1900 og belyste Ammassalikfolkets traditionelle fangerkultur. Størsteparten stammede fra det materiale Gustav Holm indsamlede på sin berømte konebådsekspedition 1883-85, det første møde mellem Ammassalik-folket og en dansk ekspedition.

Det arkæologiske materiale, der blev overført, hidrørte fra danske arkæolo-

gers systematiske udgravninger af bopladser fra Ammassalik og nordefter i perioden 1931-50.

Den tredje – og aktuelle – overførsel omfatter 339 etnografiske og ca. 6.600 arkæologiske genstande fra det polar-eskimoiske område (Thule-området). Dette materiale er, i lighed med det østgrønlandske, udvalgt først og fremmest ud fra museumsfaglige kriterier og efter principper man er blevet enige om i Udvalget for det dansk-grønlandske museumssamarbejde. Man vil tilstræbe, at der såvel i Danmark som i Grønland findes en repræsentativ museumssamling af grønlandske materialer, at sam-

Eqariusaq og Aninaaq fra Saunders Island. Foto: Den danske litterære Grønlandsekspedition 1902-04.

Jørgen Brønlund med sine hunde foran ekspeditionens snehus.
Foto: Den danske litterære Grønlandsekspedition 1902-04.

lingerne begge steder er anvendelige såvel til almindelig museumsformidling som til forskning og studie- og undervisningsformål. På områder, hvor dette ikke viser sig praktisk gennemførligt, må et nært museumssamarbejde mellem Danmark og Grønland også i fremtiden åbne for udlåns- og deponeringsaftaler. Endelig lægges der vægt på at respektere grønlandske ønsker om at erhverve særlige fund og genstande, der opfattes som værende af betydning for den grønlandske identitet samt, at der tilsvarende respekteres en dansk museumshistorisk interesse.

Nationalmuseets etnografiske samlinger fra Thule er for størsteparten ind-

samlet i perioden 1903-37, hvor det specielt var Knud Rasmussen og den af ham oprettede handelsstation i 1910, Kap York Stationen Thule, der prægede udviklingen. Genstandene viser den traditionelle fangerkultur, som Knud Rasmussen første gang mødte i 1903 som deltager i »Den danske litterære Grønlandsekspedition«, ledet af Mylius Erichsen, og som genskabte forbindelsen til det øvrige Grønland, der i århundreder havde været afbrudt.

Det etnografiske materiale, som nu overføres, hidrører fra denne periode (1903-37), dvs. før området blev overtaget af den danske stat. Der overføres genstande fra samlinger indsamlet af

»Den danske literære Grønlandsekspe-
dition«, 1902-04, af museumsinspektør
ved Nationalmuseet, Thomas Thomsen
under et ophold ved Thule 1909, af pro-
fessor H. P. Steensby, der ligeledes
opholdt sig ved Thule i 1909 sammen
med Thomsen samt af Handelsstationen
i Kap York i perioden 1916-18 efter an-
modning fra Nationalmuseet.

Ligeledes overføres der genstande,
der hidrører fra gaver, som i årenes løb
er overdraget til Nationalmuseet fra
bl. a. Dagmar og Knud Rasmussen, fra
Peter Freuchen, der var leder af Kap
York Stationen frem til 1921, fra Hans
Nielsen, som bestyrede stationen fra

1921 til 1937 samt fra diverse småsam-
linger, der stammer fra forskellige gaver
til Nationalmuseet.

Endelig overføres der genstande fra
det etnografiske materiale, som eskimo-
logen, senere professor, Erik Holtved
indsamlede i Thule-distriktet under sit
ophold der 1935-37.

Ialt overføres, som allerede nævnt,
339 etnografiske genstande, mens der på
Nationalmuseet forbliver 545 etnogra-
fiske genstande fra samme periode, samt
et mindre antal, der er tilgået museet i
årene efter 1937.

De etnografiske genstande er delvis
nyregistreret og fotograferet ligesom

En af de polareskimoiske dragter, der overføres til Grønlands Landsmuseum, har tilhørt Aleqasina,
som her ses til højre. Foto fra KNK, Grønlands Landsmuseums billedarkiv.

Fra den lille polareskimoiske udstilling på Nationalmuseet i december 1989.

materialet er konserveret bortset fra de konserveringsmæssigt særligt krævende skinddragter, som fortsat er under behandling. Samlingen opsendes i løbet af foråret 1990 med henblik på udstilling og officiel overdragelse på Grønlands Landsmuseum i løbet af sommeren.

Det arkæologiske materiale, der overføres, er udvalgt med særlig hensyntagen til områdets geografiske placering ved den gamle »hoveddør« til Grønland, hvilket vil sige området, hvor de indvandrende eskimoiske stammer gennem næsten 5000 år har taget kortere eller længere ophold og været basis for »kulturenes« videre spredning i Grønland.

Der overføres arkæologiske genstande fra fund gjort af Lauge Koch på Jubilæumsekspeditionen 1920–23, bl. a. fra Morris Bay, Washington Land, som omfatter resterne af en kajak samt 34 andre genstandsnumre. Kajakker er et væsentligt grønlandsk forskningsemne og kajakker fra før 1900 er et særsyn i de grønlandske museer. Desuden overføres et bopladsfund fra Kap Tyson, der spiller en vigtig rolle i forståelsen af indvandningsbølgerne i Grønland og har stor værdi både udstillings- og formidlingsmæssigt. Det omfatter kun 6 genstandsnumre som alle overføres. Fra Erik Holtveds udgravninger i 1935–37 og 1946–47 overføres et fund fra Kap

Miniudstillingen på Grønlands Landsmuseum, der varsler om de kommende overførsler af polareskimoiske genstande. Foto: Erik Holm, KNK.

Kent, som stammer fra 7 udgravede huse på pladsen og som indeholder enkelte norrøne sager. Desuden et fund fra Inuarfigssuaq, der indeholder et righoldigt og varieret genstandsmateriale, der belyser mange facetter af Thule-kulturen. Endelig overføres arkæologisk materiale fra Erik Holtveds udgravninger ved Nugdlit i 1946-47, som omfatter materiale fra udgravning af 4 Thule-huse.

Af arkæologisk materiale overføres knapt 6600 genstande, mens der på Nationalmuseet forbliver ca. 7.650 genstande foruden et væsentligt antal genstande fra andre udgravninger.

Det arkæologiske materiale kan for enkelte udvalgte genstandes vedkommende opsendes sammen med det etnografiske, men langt den væsentligste del skal gennemgå en særlig tidskrævende omregistrering og konservering, hvorfor det først bliver klart til afsendelse i løbet af 1991.

Man havde håbet på, at alt det polareskimoiske materiale kunne have været afsendt til Grønland så betids, at Landsmuseet i 1989 kunne have markeret Hjemmestyrets 10 års jubilæum med en udstilling om polareskimoerne. Dette har desværre ikke været muligt. I stedet har Etnografisk Samling og Grønlandssekretariatet på Nationalmuseet, som i

Polareskimoen Majaq. Den danske litterære
Grønlandsekspedition 1902-04.

det daglige forestår det dansk-grønlandske samarbejde, i fællesskab lavet en miniudstilling, der beretter om den

kommende overførsel og udstilling samt illustrerer hvorledes genstandene behandles inden de overføres.

Denne lille udstilling på Landsmuseet i Nuuk, skulle også – i 10-året for Hjemmestyrets indførelse – markere det gode samarbejde omkring de grønlandske kulturværdier.

Forud for de to første overførelser fik den danske offentlighed lejlighed til at tage de grønlandske kulturgenstande i øjesyn, idet både Arons billeder og samlingerne fra Østgrønland blev vist ved særudstillinger på Nationalmuseet, henholdsvis i 1982 og 1985. Beklageligvis har man ikke været i stand til at udstille det polareskimoiske materiale inden afsendelsen, hvilket skyldes at Nationalmuseet på grund af den omfattende ombygning, har været nødt til at lukke og nedpakke Etnografisk Samling, der sammen med Grønlandssekretariatet midlertidigt er flyttet til Ørholm ved Lyngby.

Alligevel blev det dog i julemåneden muligt for publikum at få en mindre del af det etnografiske materiale at se i forbindelse med den udstilling, der blev vist på Nationalmuseet i samarbejde med Danmarks Radios Julekalender, som jo handlede om Nissebanden i Grønland.